



## Komunikat prasowy

Luksemburg, 23 września 2021 r.

# Wsparcie UE na rzecz reform na Ukrainie nie pomogło w zwalczaniu korupcji na wysokim szczeblu

Pomimo działań UE korupcja i zawłaszczanie państwa przez oligarchów nadal są powszechnym problemem na Ukrainie – wynika ze sprawozdania specjalnego opublikowanego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. UE starała się uwzględnić walkę z korupcją w swoich działaniach jako priorytet o charakterze przekrojowym. W związku z tym kierowała na ten cel środki finansowe oraz podejmowała wysiłki w różnych sektorach, począwszy od organów ochrony konkurencji po sądownictwo i społeczeństwo obywatelskie. W ocenie kontrolerów wsparcie i środki, które wprowadzono, nie przyniosły jednak spodziewanych rezultatów.

Od ponad 20 lat UE wspiera Ukrainę w realizacji programu reform. Nieodłącznym elementem tych działań jest zwalczanie korupcji, która stanowi główną przeszkodę w rozwoju Ukrainy i jest sprzeczna z wartościami UE. Korupcja na wysokim szczeblu i zawłaszczanie państwa przez oligarchów to bardzo rozpowszechnione problemy na Ukrainie. Stanowią one przeszkodę dla konkurencji oraz wzrostu gospodarczego, a ponadto szkodzą procesowi demokratycznemu. W wyniku korupcji na Ukrainie w ujęciu rocznym dochodzi do utraty dziesiątek miliardów euro. Komisja Europejska, Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) oraz misja doradcza UE podjęły próby rozwiązania tego problemu i wsparły szereg reform mających na celu wzmocnienie praworządności oraz walkę z korupcją w tym państwie.

UE od dawna doskonale zdaje sobie sprawę z powiązań między oligarchami, urzędnikami wysokiego szczebla, politykami, wymiarem sprawiedliwości i przedsiębiorstwami państwowymi. Kontrolerzy odnotowali jednak, że nie opracowała ona prawdziwej strategii ukierunkowanej na zwalczanie korupcji na wysokim szczeblu, a przykładowo problem nielegalnych przepływów finansowych, w tym prania pieniędzy, znajdował się tylko na marginesie. Niemniej UE wsparła wiele reform i działań antykorupcyjnych na Ukrainie. W większości przypadków wielkość wsparcia zależy od spełnienia szeregu warunków. Komisja jednak często interpretowała te wymogi w sposób niedostatecznie rygorystyczny, czego efektem była zbyt pozytywna ocena. Kontrolerzy przywołali w tym kontekście przykład systemu bezwizowego. Nie przeanalizowano ponownie

*Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu).*

## ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: [press@eca.europa.eu](mailto:press@eca.europa.eu) @EUAuditors [eca.europa.eu](https://eca.europa.eu)

zasad funkcjonowania tego systemu, choć dwa z trzech warunków otrzymania wsparcia ze środków UE nie zostały spełnione.

– Pomimo zróżnicowanego wsparcia oferowanego Ukrainie przez UE oligarchowie i partykularne interesy w dalszym ciągu osłabiają praworządność na Ukrainie i zagrażają rozwojowi tego państwa – zauważył Juhan Parts, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie. – Ukraina potrzebuje odpowiednio ukierunkowanej i efektywnej strategii, aby poradzić sobie z władzą oligarchów oraz aby ograniczyć zawłaszczanie przez nich państwa. UE może odgrywać znacznie większą rolę niż do tej pory.

Pomoc unijna przyniosła jedynie ograniczone rezultaty w praktyce. W przypadku wsparcia na rzecz walki ze strukturami i praktykami antykonkurencyjnymi UE kładła nacisk na ład korporacyjny oraz dostosowanie ukraińskiego ustawodawstwa do unijnych norm. Z wyjątkiem dotacji przyznanych niezależnym mediom i działaczom jej wsparcie nie skupiało się na wykrywaniu siatek korupcyjnych na wysokim szczeblu obejmujących przedsiębiorstwa państwowe. Tymczasem z uwagi na fakt, że tak wiele przedsiębiorstw na Ukrainie ma status oligopolu lub monopolu i jest dotkniętych korupcją, kontrolerzy zaznaczyli, że UE powinna być podejmować więcej bezpośrednich działań w celu usunięcia przeszkód dla wolnej i uczciwej konkurencji.

Wsparcie UE na rzecz reformy sądownictwa również nie przyniosło zadowalających rezultatów. Tym niemniej projekty UE oraz udzielona przez nią pomoc w zakresie budowania zdolności pomogły w przerehabilitowaniu konstytucji Ukrainy oraz wielu przepisów. Projekty te przyczyniły się również do utworzenia nowego Sądu Najwyższego, jak przyznają kontrolerzy. Niemniej osiągnięcia te są stale zagrożone ze względu na liczne próby obejścia prawa i osłabienia reform, co spowodowało poważne trudności i opóźnienia, którym nie sposób było zaradzić za pomocą działań unijnych.

Podobnie też główne instytucje antykorupcyjne, które UE pomogła utworzyć, nadal mają trudności, by wpłynąć na bieżącą sytuację. Cały system prowadzenia postępowań przygotowawczych, ścigania oraz wydawania wyroków w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu jest bardzo niestabilny. Mimo że rezultaty prac Najwyższego Sądu Antykorupcyjnego Ukrainy są obiecujące, skuteczność działania, niezależność i trwałość tej instytucji są regularnie kwestionowane. Kolejnym przykładem jest Narodowe Biuro Antykorupcyjne Ukrainy. Chociaż wsparcie polityczne ze strony UE pomogło temu organowi utrzymać sprawność operacyjną i niezależność, funkcjonowanie Biura jest stale zagrożone, a jego decyzje zależą między innymi od pracy prokuratorów i biur kryminalistycznych. Kontrolerzy przestrzegają zatem, że jeżeli jedno ogniwo w łańcuchu jest słabe, całość nie może funkcjonować prawidłowo.

## Informacje ogólne

Ukraina jest państwem objętym Partnerstwem Wschodnim UE oraz czerpie korzyści z Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI) – pod warunkiem, że przestrzega zasady praworządności. Od 2014 r. Komisja Europejska przeznaczyła około 5,6 mld euro na programy pomocy makrofinansowej i 2,2 mld euro na programy pomocy. Komisja jest również gwarantem pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego w wysokości 4,4 mld euro. UE jest największym darczyńcą na rzecz Ukrainy.

Sprawozdanie specjalne nr 23/2021 pt. „Zwalczanie korupcji na wysokim szczeblu na Ukrainie – podjęto szereg inicjatyw unijnych, ale wciąż brak wystarczających rezultatów” jest dostępne na stronie internetowej Trybunału ([eca.europa.eu](https://eca.europa.eu)) w 23 językach UE.

Jeszcze w tym roku Trybunał zamierza opublikować sprawozdanie dotyczące wsparcia UE na rzecz [praworządności na Bałkanach Zachodnich](#).

Trybunał przedstawia swoje sprawozdania specjalne Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE, a także innym zainteresowanym stronom, w tym parlamentom narodowym, podmiotom związanym z danym sektorem i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego. Zdecydowana większość zaleceń formułowanych w tych sprawozdaniach jest wprowadzana w życie.

### **Kontakt dla prasy**

Biuro prasowe Trybunału: [press@eca.europa.eu](mailto:press@eca.europa.eu)

- Vincent Bourgeois: [vincent.bourgeois@eca.europa.eu](mailto:vincent.bourgeois@eca.europa.eu) – tel. kom.: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: [claudia.spiti@eca.europa.eu](mailto:claudia.spiti@eca.europa.eu) – tel. kom.: (+352) 691 553 547